

Till Södermalms stadsdelsnämnd

Medborgarförslag om en övergripande barnkonsekvensanalys för hela Södermalm

Föreningen Södermalmsparkernas Vänner föreslår att en övergripande barnkonsekvensanalys i enlighet med Stockholms Översiktsplan 2019 görs över pågående och planerade detaljplaner på Södermalm inklusive Hammarby Sjöstad.

I Stockholms Översiktsplan 2019 för Södermalmsdelen påtalas bristen på parkmark.

”Det är parkbrist på Södermalm vilket innebär ett högt besöksstryck på befintliga parker. Det är därför viktigt att bevara och ta tillvara möjlighet till mer grönska på fastigheter, gator och torg”.

Bristen på parkmark på Södermalm är inget nytt. Redan i **Parkplan 2009** anges att Södermalm är en av de stadsdelar som har minst friyta/invånare. Då var invånarantalet ca 114 000 (Bil.1 s.18) Sedan 2009 har flera parker och grönstråk bebyggts och invånarantalet ökat till 131 302 (31 dec.2020) Av dessa utgör barn och unga 0 - 19 år ca en 1/5 av befolkningen.

Någon liknande jämförelse som 2009 mellan friyta/invånare gjordes inte i **Parkplan 2019** men det påtalas att förskole- och skolgårdar får allt mindre yta och att barnen hänvisas till de allmänna lekplatserna, naturlekplatserna och parklekarna för sin utelek. Det blir trängsel på dessa och parkerna slits hårt. (Del 1 s.28)

Försämringarna rimmar illa med riktlinjerna i **Översiktsplan 2019** för *Barn i staden*. (s.53)

Där står att *”Stockholms befolkningstillväxt innebär en ökning av både antalet och andelen barn i staden. Stadsplaneringen behöver ta hänsyn till ökningen och prioritera barnens behov tidigt i planeringen vid avvägningen mellan olika intressen. Det innebär bland annat att mark för skolor reserveras och att möjligheten till kvalitativa utemiljöer för skolor och förskolor beaktas....*

... Barnens naturliga sätt att förhålla sig till omvärlden är genom lek. Leken bidrar till både fysisk som psykisk utveckling. Det är viktigt att skapa variation genom lekplatser för olika åldrar. Stadsplaneringen ska därför verka för stimulerande och kvalitativa utemiljöer i hela staden.”

Detta ska uppnås genom **”Integrerad barnkonsekvensanalys och dialog.**

Stockholm har tagit fram en metod för integrerad barnkonsekvensanalys och dialog. Metoden innebär att barnrättsperspektivet ska komma in tidigt i projekt och därefter vara en integrerad del av stadsbyggnadsprocessen. Metoden är viktig för att säkerställa att barns och ungas behov lyfts fram i stadsplaneringen.” (s.53 ÖP) Barnkonventionen blev svensk lag den första januari 2020.

Men hur gör man vid förtätning på Södermalm?

Barnkonsekvensanalyser görs inte alls. Man nöjer sig med att se om det finns någon liten park i närheten som barnen kan gå till. Att denna kanske redan är full av andra barn är inte med i beräkningen.

Det saknas ett helhetsgrepp över Södermalm och hur förtätningen kommer påverka tillgången till förskole- och skolgårdar, lekparkar, bollplaner och parker i allmänhet.

Detaljplaner bedöms var och en för sig utan sammanhang med omgivningen och behoven i stort.

Dessutom godtar staden utrymmen för barns lek och rörelse långt under den rekommenderade storleken på förskolegårdar som ibland bara blir utsläppsgårdar, ibland ingen gård alls eller på en befintlig skolgård.

Boverket rekommenderar helst 40 kvm friyta/barn i förskola och 30 kvm i grundskola samt minimum 3000 kvm friyta totalt på gård oberoende av antalet barn. (Bil.2 *Gör plats för barn och unga* kortversion.) <https://www.boverket.se/globalassets/publikationer/dokument/2015/gor-plats-for-barn-och-unga-bokversion.pdf> (Hela dokumentet)

Staden skyller på bostadsbrist men det är inte hela problemet. Stockholm har mkt byggbar mark längre ut i regionen. Men Stockholm förtätas efter den s.k. *Stockholmsmodellen* dvs. staden gör med få undantag inte egna planer utan olika byggaktörer kontaktar staden och föreslår bostadsprojekt gärna i parker och grönstråk och helst i innerstaden där man kan ta ut högre priser för hyres- och bostadsrätter än i ytterstaden. Rent ekonomiskt är det en god affär för staden då exploatören betalar för förslag och utredningar och staden får högre markhyra och nya bostäder. Att det är få i bostadskön som har råd att hyra eller köpa dessa dyra bostäder syns inte i bostadsstatistiken.

Förödande är bristen på friyta och grönska för barnens möjligheter till daglig lek och rörelse i en stimulerande omgivning. All forskning visar hur viktigt det är för barnens hälsa, fysiska och psykiska utveckling, koncentration och inlärningsförmåga med en stor och varierad utemiljö. Alarmerande är rapporterna om att barn-och ungas fysiska och psykiska hälsa försämrats över tid. För äldre barn saknas bollplaner för spontan lek och spel, som fotboll, handboll, volleyboll och brännboll.

Förödande är det även för stadsklimatet när fler och fler träd fälls och parker förminskas eller försvinner.

Byggplanerna är många på grön mark på Södermalm 2021

I Parkplan 2019 räknas 11 pågående och planerade byggprojekt på parkmark upp. (Del 1 s.24 - 25)

Planerade projekt på parkmark

1 Bergsgruvans park **57 lgn**, (närmast södra station). Parken skyddas av mkt stora träd som då fälls mot Rosenlundsgatan. Redan har en stor del av Bergsgruvans lekpark bebyggts med en av Söders största förskolor.

2 Hornsbruksgatan **30 radhus**, (stort intrång i Högalidsparken)

3 Lundagatan **45 lgn**, på grönstråk med vuxna träd, del av det kulturmärkta kvarteret Marmorn.

4 Malongenparken **20 lgn** i värdekärnan Vitabergen-Nytorget

(5 Nytorgsberget **34 lgn**, avstyrt),

6 Södra Skanstull **750 lgn** och kontor (delvis på grön och trädbevuxen mark)

7 Tjurbergsparken **65 lgn**

Beslutat projekt på hård kvartersmark.

8. Kv.Persikan **1240 lgn** med skuggiga gårdar och en liten kvarterspark, Tvätt- Malins park, som bara är 0,3 ha och ligger i anslutning till 2 små förskolegårdar för ca 180 barn. Parken korsas av två gångvägar. Det blir inte mkt mark över till "park". Barnen hänvisas till Tengdalsparken 2,2 ha och Mandelparken 0,5 ha. Tengdalsparken betjänar barn från ett stort område. Kvarteren öster om Götgatan är mkt tätbebyggda. Sämst försedda med parker och lekparker är Norra Sofia och Östra Katarina där kv. Persikan ligger

I direkt anslutning till kvarteret Persikan ligger **kulturresevatet Hovings malmgård** med sin anrika trädgård. För att råda bot på bristen på rekreationsmark när Persikans 1 240 lägenheter står färdiga, borde trädgården mot Tegelviksgatan och mot sjösidan kunna öppnas som en park för alla, vilket också Arbetsgruppen för Hovings malmgård har föreslagit. Här kan det bli möjligheter för lek och rekreation, lokaler för fritidsverksamhet och café för allmänheten. Förslaget sätter in Malmgården i sitt

sammanhang med kulturmiljön på Fjällgatan och Åsöberget och bildar en välbehövlig grön oas i det tätbebyggda området. Kulturreseptatet är visserligen tomtmark men bör ändå tas med i analysen som en möjlighet - en möjlighet som försvinner om större delen av trädgården bebyggs, se nedan* Skolbarnen i intilliggande skola i Vita huset har under flera år också använt trädgården som populär skolgård. (Bil.3) Trädgården är för närvarande avstängd på grund av att huset grundförstärks.

9. Västra delen av Rosenlundsparken **215 lgn**

10. Utbyggnad av T-banan mot Nacka, intrång i flera parker, Stigbergsparken, Stora Blecktornsparke, Varvsbranten samt Lumaparken och Heliosparken i Hammarby Sjöstad.

11. Mariagårdstjappen och Johan Helmich Romans park **70 lgn** (Högbergsgatan-Fatbursparken)

Inte nämnt förslag - Plankanparken

En park som bebyggs med **162 lgn** efter nära 20 års strid är Plankanparken, en prisbelönad allmän park på nära 0,9 ha (75x115 m) 3 ggr så stor som Tvätt-Malins park med ett hundratal träd och både plaskdamm och bollplan ritad av Sylvia Gibson. När Svenskabostäder tog över parken från staden försvann den från Parkförvaltningens ansvar. Den finns med i 1999 års parkplan men inte i Parkplan 2009. Den var helt trafikbefriad, tillgänglighetsanpassad och besöktes av många barn i området som nu förlorat en välbehövlig, stor, trygg och populär närpark. Bygget har gått i stå på grund av ökade kostnader från 520 miljoner 2016 till 916 miljoner 2021!

Nya förslag på parkmark 2021-22

***Hovings malmgård**, EM har fått markanvisning för att bygga ett vårdboende i kulturreseptatet. Planen har ännu inte varit ute på samråd. (EM bygger 219 lgn närmast väster om resevatet i kv. Persikan.)

Skinnarviksparken 33 lgn

(ingår i detaljplanen för kv Yxan 4, Borgerskapets Enkehus, med 247 lgn på tomten)

Bostadsförslag på hård kvartersmark 2021

Förutom ovanstående bostäder på park-och grön mark planeras på kvartersmark på själva **Södermalm** sammanlagt ca **2 500 lgn** (inklusive Kv.Persikan och kv Yxan 4-Borgerskapets Enkehus) I **Hammarby Sjöstad**: kv Lugnet **113 lgn** och förskola.

Kv Påsen och Godsvagnen, omvandling av kontor till **750 lgn**, 2 förskolor med 10 avdelningar

En övergripande barnkonsekvensanalys behövs för att ge en bild av hur och var barn kan leka och hur många det skulle bli på varje gård/ skolgård/lekplats/ park/ naturmark, om de ovan nämnda planerna genomförs. Den skulle också visa vilka konflikter som finns vad gäller buller och luftkvalitet och hur vägarna mellan förskola, skola och plats för utevistelse ser ut.

Vi anser att en övergripande barnkonsekvensanalys är ett nödvändigt underlag för beslut om ny bebyggelse, beslut som tar hänsyn till barns intressen, hälsa och utvecklingsmöjligheter.

Stockholm 2022-03-07

██████████ Föreningen Södermalmsparkernas Vänner

██████████

██████████

Bil.1 Friyta ur Södermalms Parkplan 2009

Bil.2 Utdrag ur Boverkets Gör plats för barn och unga

Bil.3 Foto Skolbarn leker i Hovings malmgårds trädgård 2019